

Smerna polja v eni dimenziji. Naj za neko skalarno funkcijo velja $\dot{v} = f(v)$. Točke v_0 , za katere velja $f(v_0) = 0$, so stacionarne točke. V njihovi okolici velja

$$\dot{v} \approx f'(v_0)(v - v_0)$$

To je diferencialna enačba, katere rešitev je eksponentna funkcija, razen v primerih večkratnih ničel. Tedaj je $\dot{v} \approx A(v - v_0)^2$ - te enačbe veljajo za t.i. reakcije n -tega reda.

$$\frac{dv}{dt} = A(v - v_0)^n$$

Vzamemo spremenljivko $u = v - v_0$

$$\int_{u_0}^u \frac{du}{u^n} = At$$

$$\frac{u^{-n+1}}{-n+1} \Big|_{u_0}^u = At$$

$$u^{1-n} = (1-n)A(t - t_0), \quad n \neq 1$$

Kvadratni zakon upora. $\dot{v} = -Kv^2$

$$v = \frac{v_0}{1 + v_0 K t}$$

Kvadratni zakon upora z gravitacijo: $\dot{v} = -Kv^2 + g = -K(v^2 - v_T^2)$, kjer je $v_T = \sqrt{g/K}$

$$\frac{1}{v_T} \operatorname{artanh} \frac{v}{v_T} = -K(t - t_0)$$

$$v = v_T \tanh(-v_T K(t - t_0))$$

Hlajenje po Stefanovem zakonu. $\dot{T} \propto T_0^4 - T^4$

$$t \propto \int \frac{dT}{(T_0^2 - T^2)(T_0^2 + T^2)} = \dots = -\frac{1}{2T_0^2} \left(\frac{1}{T_0} \arctan \frac{T}{T_0} - \frac{1}{T_0} \operatorname{artanh} \frac{T}{T_0} \right)$$

Integral je analitično rešljiv (pri polinomih je bolj ali manj vedno tako), le temperature ne znamo izraziti.

Dušeno nihanje.

- Linearno dušenje: $\ddot{x} + 2\beta\dot{x} + \omega_0^2 x = 0$

$$x(t) = e^{-\beta t} (A \cos \omega t + B \sin \omega t)$$

- Kvadratno dušenje: $m\dot{v} = -kx - \beta v|v|$

$$\frac{dv}{dt} = \frac{dv}{dt} \frac{dx}{dx} = \frac{dx}{dt} \frac{dv}{dx} = v \frac{dv}{dx}$$

$$mv \frac{dv}{dx} = -kx - \beta v|v|$$

Rešujemo posebej za $v > 0$ in $v < 0$. V vsakem primeru dobimo nehomogeno diferencialno enačbo, katere homogena rešitev je eksponentna funkcija, partikularna pa polinom (v tem primeru stopnje 1, kajti najvišja potenca x je 1).

$$\frac{mv^2}{2} = W_0 e^{\mp \frac{2\beta}{m} v} \mp \frac{km}{2\beta} + k$$

Če hočemo dobiti $x(t)$, moramo najprej izračunati integral (ki najbrž ni analitično rešljiv), nato pa iz njega iztaziti x . Verjetno je to nemogoče, lahko pa iz faznega diagrama $v(x)$ že dobimo kar nekaj informacij.

- Konstantno dušenje (dušenje s trenjem): $m\dot{v} = -kx - \beta \frac{v}{|v|}$ Reševanje nam močno olajša dejstvo, da imamo opravka s skalarji in je $\frac{v}{|v|} = \pm 1$.

$$m\dot{v} = -k \left(x \pm \frac{\beta}{k} \right)$$

$$x = \mp \frac{\beta}{k} + A \cos \omega t + B \sin \omega t$$

Sistemi diferencialnih enačb drugega reda. Primer sta sklopljeni nihali.

$$J_1 \ddot{\varphi}_1 = -m_1 g l \varphi_1 + b^2 k (\varphi_2 - \varphi_1)$$

$$J_2 \ddot{\varphi}_2 = -m_2 g l \varphi_2 + b^2 k (\varphi_1 - \varphi_2)$$

V matrični obliki sistem zapišemo kot

$$\begin{bmatrix} J_1 & 0 \\ 0 & J_2 \end{bmatrix} \frac{d^2}{dt} \begin{bmatrix} \varphi_1 \\ \varphi_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -m_1 g l - b^2 k & b^2 k \\ b^2 k & -m_2 g l - b^2 k \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \varphi_1 \\ \varphi_2 \end{bmatrix}$$

$$\underline{\underline{M}} \ddot{\vec{\varphi}} = -\underline{\underline{K}} \vec{\varphi}$$

Uporabimo nastavek $\vec{\varphi} = e^{i\omega t} \varphi_0$

$$-\omega^2 \underline{\underline{M}} \varphi_0 = -\underline{\underline{K}} \varphi_0$$

Dobili smo problem lastnih vrednosti:

$$\det(\underline{\underline{K}} - \omega^2 \underline{\underline{M}}) = 0$$

Energija nihal:

$$W = W_k + W_p = \frac{1}{2} \dot{\vec{\varphi}} \cdot \underline{\underline{M}} \dot{\vec{\varphi}} + \frac{1}{2} \vec{\varphi} \underline{\underline{K}} \vec{\varphi}$$

$$L = W_k - W_p = \frac{1}{2} \dot{\vec{\varphi}} \cdot \underline{\underline{M}} \dot{\vec{\varphi}} - \frac{1}{2} \vec{\varphi} \underline{\underline{K}} \vec{\varphi}$$

$$W_p = \frac{1}{2} \varphi_i \varphi_j K_{ij}$$

$$W_p = x_i \frac{\partial V}{\partial x_i} + \frac{1}{2} x_i x_j \frac{\partial V}{\partial x_i \partial x_j}$$

Disipacija sklopljenih nihal. $\underline{\underline{M}} \ddot{\vec{\varphi}} + \underline{\underline{B}} \dot{\vec{\varphi}} + \underline{\underline{K}} \vec{\varphi} = 0$. Spet z nastavkom $e^{\lambda t}$ dobimo problem lastnih vrednosti:

$$\det(\lambda^2 \underline{\underline{M}} + \lambda \underline{\underline{B}} + \underline{\underline{K}}) = 0$$